

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursurilor declarate de Întreprinderea de Stat „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac și de Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șonțea,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat „MEDISAN” împotriva lui Alexandru Bunescu, intervenient accesoriu Cancelaria de Stat a Republicii Moldova cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată sub formă de asistență juridică suportate în alt proces,

împotriva deciziei din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-83/24

NR. PIGD 2-22020829-01-2ra-31012024)

Recursurile declarate după 01 septembrie 2023.
Invocarea declarativă a art. 432 alin. (1) lit. a),b) e) din Codul de procedură civilă nu constituie temei pentru admisibilitatea recursurilor; compensarea cheltuielilor de asistență juridică se efectuează în cazurile prevăzute de lege.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. M. Muruianu,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Braga, V. Mihaila, A. Panov,

12 februarie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa în lipsa participanților la proces recursurile depuse de Întreprinderea de Stat „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac și de Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șontea,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 11 februarie 2022, Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Bunescu, intervenient accesoriu Cancelaria de Stat a Republicii Moldova, solicitând încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 54 000 de lei suportate la examinarea cauzei civile nr.2-13676/2020 și a cheltuielilor de judecată sub formă de asistență juridică în mărime de 9 000 de lei.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 22 august 2019 Alexandru Bunescu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, prin care a solicitat încasarea din contul Cancelariei de Stat al Republicii Moldova a prejudiciului material ce reprezintă diferența între salariul de funcție în mărimea întreită a salariului mediu lunar în ansamblu pe unitatea condusă, conform art.5 al Hotărârii Guvernului nr.743 din 11 iunie 2002 și salariu achitat pentru anii-2017-2019, în total suma de 339 793 de lei, încasarea prejudiciului moral ce reprezintă penalitatea în mărime de 0,3 % calculată până la ziua eliberării din funcție, pentru anii-2017-2018 și patru luni ale anului 2019, în total suma de 372 265,08 lei. Prin încheierea nr.2-16046/19 din 30 august 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea înaintată a fost acceptată în procedură contencioasă. Pe parcursul procesului, Alexandru Bunescu a înaintat o cerere de majorare a pretențiilor și anume în partea capătului de cerere cu privire la repararea prejudiciului, solicitând în total suma de 628 445,25 de lei, pretenția cu privire la repararea prejudiciului material fiind în același quantum. Iar prin cererea de concretizare a pretențiilor din 03 februarie 2020, Alexandru Bunescu a solicitat constatarea nulității prevederilor pct.6.1 din contractul individual de muncă nr.16-24-59 din 04 ianuarie 2017, încheiat între Cancelaria de Stat a Republicii Moldova și Alexandru Bunescu, iar celelalte pretenții au rămas aceleași.

3. Prin hotărârea din 11 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Alexandru Bunescu cu încasarea din contul Cancelariei de Stat al Republicii Moldova cu titlu de plată a salariului pentru anii 2017 - 2019, în sumă totală de 300669 lei și încasarea în beneficiul statului a taxei de stat în mărime de 9 020,07 lei. În

dezacord cu hotărârea enunțată, Cancelaria de Stat a Republicii Moldova și Alexandru Bunescu au declarat apel, care prin decizia din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău au fost admise cu casarea hotărârii primei instanțe și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată. În mod esențial, instanța de control judiciar a accentuat despre necesitatea atragerii în proces a Î.S. „MEDISAN”.

4. Drept urmare a distribuirii cauzei civile, prin încheierea din 06 august 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost acceptată spre examinare. La 31 octombrie 2020 Alexandru Bunescu a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat constatarea nulității prevederilor pct.6.1 din contractul individual de muncă nr.16-24-59 din 04 ianuarie 2017, între Cancelaria de Stat a Republicii Moldova și Alexandru Bunescu, încasarea prejudiciului material în mărime totală de 33 0960 de lei, a prejudiciului moral în mărime totală de 92 3347,98 de lei.

5. În vederea reprezentării intereselor, Î.S. „MEDISAN” la 12 noiembrie 2020 a încheiat cu Cabinetul avocatului „Călin Bobuțac” a fost încheiat contract de asistență juridică și reprezentare juridică nr. CACB/ISM, acordul adițional nr.1 din 12 noiembrie 2020 și acordul adițional nr.1/1 din 01 decembrie 2020, fiind negociat și stabilit un onorariu în mărime de 30 000 de lei, pentru reprezentarea intereselor în fața primei instanțe și de 12 000 de lei pentru reprezentarea intereselor în fața Curții de Apel, după caz. Î.S. „MEDISAN” a achitat avocatului cuantumul convenit de părți, confirmat faptul dat prin factura fiscală seria nr.IA0273675 din 02 decembrie 2020, actul de predare-primire a serviciilor din 02 decembrie 2020 și extrasele privind transferurile bancare efectuate. Pe parcurs, ulterior examinării materialele dosarului, acțiunea lui Alexandru Bunescu, inclusiv cererile de concretizare și actele procesuale înaintate, Cancelaria de Stat a Republicii Moldova și Î.S. „MEDISAN” au depus referințe și probe întru demonstrarea netemeinicii acțiunii.

6. Reclamantul a precizat că în primă instanță nu a solicitat încasarea efectivă a cheltuielilor de asistență juridică, rezervându-și dreptul de a depune o cerere separată împotriva lui Alexandru Bunescu în dependență de rezultatul definitiv și irevocabil al examinării cauzei.

7. Prin hotărârea din 18 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea lui Alexandru Bunescu a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Alexandru Bunescu a contestat-o cu apel. La 22 martie 2021 instanța de apel a expediat la adresele de email ale participanților la proces apelul motivat și citația. Cancelaria de Stat a Republicii Moldova și Î.S. „MEDISAN” au depus referințe la cererea de apel. Pentru serviciile juridice în fața instanței de apel, Î.S. „MEDISAN” a achitat suma de 12 000 de lei, fapt confirmat prin factura fiscală seria nr.IA0273684 din 01 februarie 2021, actul de predare-primire a serviciilor din 01 februarie 2021 și extrasul din contul bancar. La examinarea cauzei în ordine de apel, Î.S. „MEDISAN”, la fel, nu

a solicitat încasarea efectivă a cheltuielilor de asistență juridică, rezervându-și dreptul de a înainta acțiune separată împotriva lui Alexandru Bunescu, în dependență de rezultat.

8. Prin decizia din 07 aprilie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat și a fost menținută hotărârea primei instanțe. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs la 22 iulie 2021 și 27 iulie 2020 de către Alexandru Bunescu și reprezentantul acestuia. La 19 august 2021 a încheiat acordul adițional nr 1/2 la contractul de asistență și reprezentare juridică nr. CACB/ISM, prin care a fost negociat și stabilit un onorariu în mărime de 12 000 de lei, pentru reprezentarea intereselor în fața Curții Supreme de Justiție. Î.S. „MEDISAN” a achitat cuantumul acestuia, fiind confirmat prin factura fiscală seria nr.IA0273696 din 20 august 2021, actul de predare-primire a serviciilor din 20 august 2021 și extrasul din contul bancar al Cabinetului Avocatului. Î.S. „MEDISAN” a depus referințe la ambele recursuri, solicitând respingerea ca fiind inadmisibile și neîntemeiate în fond. La examinarea cauzei în ordine de recurs, Î.S. „MEDISAN” nu a solicitat încasarea efectivă a cheltuielilor de asistență juridică pentru această etapă, rezervându-și dreptul de a depune o acțiune separată împotriva lui Alexandru Bunescu în dependență de rezultatul definitiv și irevocabil al examinării cauzei.

9. Prin încheierea irevocabilă din 13 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție recursurile au fost considerate inadmisibile. Astfel, indubitabil Cancelaria de Stat a Republicii Moldova și Î.S. „MEDISAN” au obținut câștig de cauză în litigiul intentat de Alexandru Bunescu în instanțele judecătorești de toate nivelele precum și a suportat cheltuieli de judecată sub formă de asistență juridică în mărime totală de 54 000 de lei, urmând ca acestea să fie compensate din contul lui Alexandru Bunescu.

10. În vederea soluționării amiabile a litigiului privind compensarea cheltuielilor de judecată sub formă de cheltuieli de asistență juridică în mărime de 54 000 de lei, în adresa lui Alexandru Bunescu a expediat o notificare prealabilă cu aviz recomandat, recepționată la 03 ianuarie 2022, prin care s-a solicitat achitarea cheltuielilor de asistență juridică suportate inclusiv în acest litigiu, în mărime totală de 63 000 de lei, în termen de 15 zile calendaristice din momentul recepționării notificării. Iar la 06 ianuarie 2022, Î.S. „MEDISAN” a expediat în adresa lui Alexandru Bunescu o notificare suplimentară, prin poștă cu aviz recomandat, recepționată la 18 ianuarie 2022, prin care repetat s-a solicitat achitarea cheltuielilor de asistență juridică suportate, inclusiv în acest litigiu, în mărime totală de 63 000 de lei în termenul indicat. Alexandru Bunescu nu și-a executat obligațiile privind plata acestor cheltuieli. Ulterior expirării termenului acordat, reprezentantul Î.S. „MEDISAN” a recepționat o notificare din partea lui Alexandru Bunescu, prin care a informat că consideră neîntemeiată și nejustificată această notificare. Drept urmare, neexecutarea obligațiilor de

plată a acestor datorii a constituit temei de adresare în instanța de judecată cu prezenta acțiune civilă.

11. Î.S. „MEDISAN” a avut calitatea de intervenient accesoriu de partea Cancelariei de Stat în cauza civilă menționată. Aceleași circumstanțe indubitabil denotă că cauza civilă a fost examinată de către instanțele judecătorești naționale de toate nivelele, existând o soluție definitivă și irevocabilă de respingere a acțiunii pârâtului Alexandru Bunescu cu acest obiect. Instanțele judecătorești au dat câștig de cauză Cancelariei de Stat a Republicii Moldova și intervenientului accesoriu Î.S. „MEDISAN” la fiecare etapă. Corespunzător aplicând prevederile legale enunțate supra la circumstanțele cauzei, se constată că intervenientul accesoriu dispune și se bucură de aceleași drepturi ca și partea căreia i se alătură, inclusiv și dreptul de a solicita compensarea cheltuielilor de judecată. Cheltuielile suportate au fost reale, necesare și rezonabile precum și conforme practicilor și recomandărilor în domeniu.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin hotărârea din 15 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Î.S. „MEDISAN” împotriva lui Alexandru Bunescu, intervenient accesoriu Cancelaria de Stat a Republicii Moldova cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată sub formă de asistență juridică suportate în alt proces. S-a încasat de la Î.S. „MEDISAN” în beneficiul lui Alexandru Bunescu, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 13 martie 2023, Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac, a declarat apel împotriva hotărârii din 15 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

14. Prin decizia din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins din lipsă de temei apelul declarat de Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac și s-a menținut hotărârea din 15 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. S-a încasat de la Î.S. „MEDISAN” în beneficiul lui Alexandru Bunescu cheltuielile de judecată suportate în instanța de apel în mărime de 2 000,00 de lei, în rest s-a respins.

15. Pentru a decide astfel, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel și materialul probator, a conchis că soluția instanței de fond privind respingerea acțiunii este una corectă, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator și interpretarea justă a normelor de drept material.

16. Î.S. „MEDISAN” în scopul probării faptului suportării de către reclamantă a cheltuielilor de asistență juridică a prezentat contractul de asistență și reprezentare juridică nr. CACB/ISM din 12 noiembrie 2020 și acordurile adiționale nr.1, 1/1 ce reflectă încheierea între clientul Î.S. „MEDISAN” și Cabinetul Avocatului „Călin Bobuțac” a contractului de asistență juridică pentru prestarea serviciilor și reprezentarea clientului așa cum sunt descrise în acordurile adiționale (f.d.45-49); factura fiscală din 02 decembrie 2020, act de primire-predare a serviciilor din 02 decembrie 2020 și extrasele de cont ce atestă plata serviciilor avocatului (f.d.50-53); factura fiscală din 01 februarie 2021, act de primire-predare a serviciilor din 01 februarie 2021 și extrasul de cont ce atestă plata serviciilor avocatului (f.d.72-74); acordul adițional nr.1/2 din 19 august 2021, factura fiscală din 20 august 2021, act de primire-predare a serviciilor din 20 august 2021 și extrasul de cont ce atestă plata serviciilor avocatului (f.d.91-94); acordul adițional nr.3 din 30 noiembrie 2021, factura fiscală din 01 decembrie 2021, act de primire-predare a serviciilor din 01 decembrie 2021 și extrasul de cont ce atestă plata serviciilor avocatului (f.d.127-130); raportul cu lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de Cabinetul Avocatului „Călin Bobuțac” și a timpului aferent acestora în cauza civilă nr.13676/2020 din 11 februarie 2022 ce atestă data prestării, descrierea, onorariul avocatului (f.d.131).

17. Redând prevederilor art.82, art.90 lit.i), art.96 alin.(1), (1¹) din Codul de procedură civilă, pct.39 alin.(3) din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.25 din 28 iunie 2004, instanța de apel a remarcat că reclamantul-apelant Î.S. „MEDISAN” a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 54 000,00 lei suportate la examinarea cauzei civile anterioare cu nr.2-13676/2020, în care Î.S. „MEDISAN” a avut calitatea de intervenient accesoriu, precum și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 9 000 de lei pentru prezenta cauză.

18. La acest compartiment, a punctat că instanța de fond just a indicat că Î.S. „MEDISAN” a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu, în urma remiterii cauzei civile nr.2-16046/2019 la rejudecare, în alt complet, fiind constatată această necesitate prin decizia nr.2a-1016/20 din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, care a considerat că neatragera în proces a persoanelor lichidatorului Î.S. „MEDISAN” are drept consecință limitarea de acces la justiție și o încălcare a art.6 CEDO, concluzie relevată de CtEDO în cauza „Business și Investiții pentru Toți contra Republicii Moldova” (13.01.2010,nr.39391/04).

19. Instanța de fond just a reținut că litigiul anterior pornit la cererea lui Alexandru Bunescu împotriva Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, era un litigiu de muncă, care sub imperiul art.353 din Codul muncii de plata cheltuielilor judiciare (a taxei de stat și a cheltuielilor legate de judecarea pricinii), salariații sau reprezentanții acestora care se adresează în instanțele de judecată cu cereri de soluționare a litigiilor și conflictelor ce decurg din

raporturile prevăzute la art.348 (inclusiv pentru a ataca hotărârile și deciziile judecătorești privind litigiile și conflictele vizate) sunt scutiți.

20. Totodată, în conformitate cu prevederile art. 59 din Codul de procedură civilă, parte în proces este reclamantul sau pârâțul care poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

21. Instanța de apel a reținut că instanța de fond just a remarcat că în aspectul privind componența participanților la proces, Î.S. „MEDISAN” în litigiul anterior, care a fost unul de muncă, a deținut calitatea de intervenient accesoriu care nu formulează pretenții proprii asupra obiectului litigiului în sensul art.67 din Codul de procedură civilă, aflându-se printre participanții la proces în sensul art.55 din Codul de procedură civilă, însă nu a deținut calitatea de parte de bază la procesul civil, care i-ar fi permis participarea în nume propriu la apărarea drepturilor și intereselor personale, având un interes material și procesual.

22. Astfel, din considerentele arătate, instanța de apel a considerat necesar de a respinge din lipsă de temei apelul declarat de către apelanta Î.S. „MEDISAN” și de a menține hotărârea din 15 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

23. În această ordine de idei, instanța a apreciat cu certitudine caracterul formal al argumentelor apelantului, care nu generează opozabilitate instanței atât timp cât acestea nu au fost confirmate prin alte probe relevante și admisibile.

24. Concomitent, instanța de apel a reținut că la examinarea cauzei în instanța de apel, avocatul Daniel Șontea, în interesele intimatului Alexandru Bunescu, a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 000,00 lei suportate în instanța de apel.

25. Redând prevederile art.82, art.90 lit.i), art.94, art.96 alin.(1), (1¹) din Codul de procedură civilă, în legătură cu faptul că cererea de apel depusă de către Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac, urmează a fi respinsă cu menținerea hotărârii din 15 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cât și în legătură cu faptul că prin referința depusă de avocatul Daniel Șontea, în interesele intimatului Alexandru Bunescu, s-a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000,00 lei, instanța de apel a dispus încasarea din contul Î.S. „MEDISAN” în beneficiul lui Alexandru Bunescu cheltuielile de judecată legate cu achitarea serviciilor de asistență juridică în sumă de 2 000,00 lei, în rest cheltuielile de asistență juridică, urmând a fi respinse.

26. Din bonul de plată seria EZ nr.174898 din 18 septembrie 2023 rezultă că pentru serviciile de asistență juridică pârâțul-intimat Alexandru Bunescu a achitat suma de 5 000,00 de lei și a cerut ca această sumă să fie încasată de la Î.S. „MEDISAN” în beneficiul său. Instanța de apel dispunând admiterea

parțială a pretenției respective, a notat că suma de 2 000,00 de lei cu titlu de asistență juridică este necesară și rezonabilă ca mărime. Or, potrivit pct.15 din Recomandarea Uniunii Avocaților aprobată prin Decizia nr.2 din 30 martie 2012, pornind de la practica CtEDO, cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. În context a redat pct.16, pct.17 din Recomandarea sus menționată, pct.21¹ alin.(2) din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.25 din 28 iunie 2004, pct.3, pct.6, pct.7 din Recomandările privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobate de Consiliul Uniunii Avocaților din RM prin Decizia nr.2 din 30 martie 2012. Astfel, reieșind din explicațiile hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.25 din 28 iunie 2004 și Recomandările Uniunii Avocaților, instanța de apel a conchis că încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 000,00 de lei este exagerată. Raportând prevederile normelor juridice citate mai sus la circumstanțele constatate, instanța de apel a considerat necesar de încasat de la Î.S. „MEDISAN” în beneficiul lui Alexandru Bunescu, cheltuielile de judecată legate cu achitarea serviciilor de asistență juridică în sumă de 2 000,00 de lei, cheltuieli care în opinia instanței au fost reale, necesare și au avut un quantum rezonabil și corespund prevederilor art.96 din Codul de procedură civilă. În rest urmează a fi respinse.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

27. La 19 ianuarie 2024 și suplimentar la 31 ianuarie 2024, la 01 octombrie 2024, Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului ca fiind admisibil și întemeiat, casarea integrală a hotărârii prime instanțe și de deciziei instanței de apel, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată, încasarea cheltuielilor de judecată formate din cheltuieli de asistență juridică suportate pe parcursul examinării cauzei în ordine de apel, în mărime de 6 000,00 de lei și în ordine de recurs, în mărime de 3 000 de lei.

28. În susținerea recursului a reiterat în esență circumstanțele din cererea de chemare în judecată și a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel prin prisma prevederilor art. 432 alin.(1) lit.a),b),e) din Codul de procedură civilă, motivând că soluțiile instanței de fond și instanței de apel le consideră arbitrare, care se bazează pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, nefiind aplicată legea care trebuia să fie aplicată și fiind interpretată eronat legea.

29. Totodată, a considerat argumentele instanței de apel neîntemeiate, motivând prin prisma art. 9 alin. (1), (2) lit. c), h), art.10 alin.(1),(2), art.775 alin.(1), (2), art.776 din Codul civil, art. 8, art. 67 alin.(1),(2), ar.68, art.75 alin.(1), art.82, art.85 alin. (1) lit.a), art. 90 lit.1), art.96 alin.(1),(1¹) din Codul de procedură civilă și că rezultând din circumstanțele pricinii și probele

anexate la materialele dosarului, Î.S. „MEDISAN” a avut calitatea de intervenient accesoriu de partea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova în cauza civilă nr. 2-13676/2020, care a fost examinată de către instanțele judecătorești naționale de toate nivelele, existând o soluție definitivă și irevocabilă de respingere a acțiunii lui Alexandru Bunescu. Corespunzător aplicând prevederile legale enunțate supra la circumstanțele cauzei, intervenientul accesoriu dispune și se bucură de aceleași drepturi ca și partea căreia i se alătură, inclusiv și dreptul de a solicita compensarea cheltuielilor de judecată. Intervenientul accesoriu este participantul care intervine într-un proces deja pornit între părțile inițiale, pe lingă o parte sau alta, care sunt cointeresate în soarta procesului, fără a formula pretenții proprii la obiectul litigiului.

30. Codul de Procedură Civilă oferă suficient suport legislativ pentru ca instanțele naționale să acorde cheltuieli de judecată intervenientului accesoriu a cărei cerere a fost încuviințată în principiu, în ipoteza în care partea pentru care a intervenit câștigă procesul. Dat fiind că avut statutul de intervenient accesoriu în cauza civilă de bază, intervenția este accesorie când sprijină numai apărarea uneia dintre părți. Prin urmare, intervenientul accesoriu nu are o pretenție proprie, ci participarea lui la proces este efectul dorinței proprii sau atragerea din oficiu, de a susține una dintre părțile care deja se judecă. Astfel, în cazul în care intervenientul accesoriu a fost atras din oficiu de către instanța de judecată, iar pe parcursul procesului în vederea apărării drepturilor sale acesta a suportat anumite cheltuieli, nu există temeii juridic pentru ca o asemenea cerere, formulată de intervenientul accesoriu, să fie inadmisibilă *ope legis*. Totodată, în cazul în care instanța de judecată consideră că cheltuielile de judecată ce constau din cheltuielile de asistență juridică nu sunt reale, necesare și rezonabile în raport cu valoarea ori complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei, instanța are posibilitatea de a da o apreciere referitor la cuantumul acestora. Aceste sunt cheltuieli suportate de intervenient necesare prezenței sale la proces și sunt cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului.

31. Recurentul a afirmat că raportul juridic obligațional al cărui obiect îl constituie cheltuielile de judecată, se întemeiază pe răspunderea civilă delictuală, culpa procesuală stând la baza ideii de obligare la suportarea cheltuielilor de judecată. Participantul care pierde procesul se află într-un raport juridic de drept substanțial cu participantul care câștigă și care este titularul dreptului pretins. Chiar dacă intervenientul a intrat în proces ca urmare atragerii sale de către instanța de judecată, în situația în care partea pentru care a intervenit câștigă procesul, intervenientul accesoriu are posibilitatea de a-și recupera cheltuielile ocazionate cu litigiul. Conform textelor legale incidente menționate, intervenientul accesoriu dobândind calitatea de parte cu toate drepturile și obligațiile specifice, chiar dacă participă la procesul altora „nu de bunăvoie, ci atras de instanța de judecată”,

în cazul în care partea pentru care a intrat în litigiu câștigă, nu există niciun fundament legal pentru un regim discriminatoriu între această parte originală, care este îndreptățită la cheltuieli de judecată și intervenientul accesoriu.

32. În contextul prevederilor art. 353 din Codul muncii, salariații care se adresează în instanțele de judecată cu cereri de soluționare a litigiilor și conflictelor ce decurg din raporturile prevăzute la art.348 din Codul muncii, inclusiv pentru a ataca hotărârile și deciziile judecătorești privind litigiile și conflictele vizate, sunt scutiți de plata taxei de stat și a cheltuielilor legate de judecarea cauzei. În cazul admiterii acțiunii, cheltuielile aferente judecării cauzei suportate de instanța de judecată, precum și taxa de stat, se vor încasa la buget de la pârât (art.98 alin. (1) din Codul de procedură civilă), dacă ultimul nu este scutit de taxă de stat prin lege (art. 85 din Codul de procedură civilă). În contextul normelor citate, intimatul la depunerea cererii de chemare în judecată a fost scutit prin lege de la plata taxei de stat. Însă intimatul nu este scutit de la compensarea cheltuielilor suportate de ceilalți participanți la proces.

33. În opinia recurentului, instanțele inferioare au interpretat eronat normele de drept invocate din Codul Civil și Codul de Procedură Civilă referitor la plata cheltuielilor de asistență juridică suportate și acest fapt constituie temei de casare a actelor judecătorești enunțate.

34. Recurentul a reiterat că la materialele dosarului au fost administrate probe care atestă justa încasare a cheltuielilor de asistență juridică, care au fost reale, necesare și rezonabile precum și conforme practicilor și recomandărilor în domeniu. Urmează a se ține cont de faptul că pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: a. dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); b. copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; c. listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). Astfel cu referire la actele întocmite și acțiunile efectuate pe parcursul judecării cauzei, a indicat că a prezenta probe concludente și pertinente din care reiese cu certitudine suportarea cheltuielilor de asistență juridică în situația achitării acestora prin transfer bancar, cu demonstrarea faptului efectuării transferului, recepționării mijloacelor bănești și emiterii actelor primare contabile care certifică acest fapt. Din argumentele și înscrisurile anexate la materialele dosarului, a considerat că o justă soluție este de admitere a acțiunii în sensul formulat.

35. De asemenea, a indicat că pe parcursul examinării acestei cauze în apel, a suportat cheltuieli de asistență juridică în mărime de 6 000 de lei,

confirmate prin ordinul de plată din 28 iulie 2023 și factura fiscală seria EAI000648301 din 07 august 2023.

36. Suplimentar a menționat că pe parcursul examinării cauzei în ordine de recurs, Î.S. „MEDISAN” a suportat cheltuieli de asistență juridică reale, necesare și rezonabile precum și conforme practicilor și recomandărilor în domeniu. În vederea reprezentării intereselor Î.S. „MEDISAN” în acest litigiu, la 23 aprilie 2024 a fost încheiat acordul adițional nr. 5 la contractul de asistență și reprezentare juridică Nr. CACB/ISM din 12 noiembrie 2020 în care între părți a fost negociată și stabilit un onorariu în mărime de 3 000 de lei pentru reprezentarea intereselor, a întocmit un șir de acțiuni la etapa examinării cauzei în ordine de recurs: consultație cu beneficiul asistenței juridice, întocmirea și depunerea cererii de recurs, cererii de recurs suplimentare la 31 ianuarie 2024, cererii de recurs suplimentare din 01 octombrie 2024, etc. Onorariul a fost achitat conform facturii fiscale seria nr. EA0000817853 din 27 mai 2024 și actul de predare- primire a serviciilor din 27 mai 2024.

37. La 19 ianuarie 2024, Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șontea, a declarat recurs împotriva deciziei din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel în partea admiterii parțiale a încasării cheltuielilor de judecată suportate în instanța de apel, doar a cuantumului parțial în mărime de 2 000 de lei, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezenta cauză, în ordine de apel în cuantum de 5 000 de lei. În rest decizia instanței de apel să fie menținută fără modificări.

38. În motivarea cererii de recurs a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel în partea admiterii parțiale a încasării cheltuielilor de judecată suportate în instanța de apel, motivând că instanța de apel urma să dispună încasarea integrală a cheltuielilor de judecată suportate, în context indicând prevederile art.432 alin.(1) lit.a), art. 90 lit.i), art. 96 alin.(1), (1¹) din Codul de procedură civilă.

39. Totodată, potrivit deciziei Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.154 din 10 decembrie 2018, pct. 18, serviciile prestate de către avocat sunt remunerate din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice, în speță de la pârâtul / recurent Alexandru Bunescu în baza contractului de asistență juridică încheiat la 16 iunie 2023, fapt confirmat prin bonul de plată anexat la dosar. Mărimea onorariului a fost stabilit prin acordul părților și nu poate fi schimbată de instanța de judecată. Cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice la apărarea drepturilor și intereselor lui legitime în cauza civilă în fața Curții de Apel Chișinău și a Curții Supreme de Justiție urmează a fi compensate integral și proporțional cerințelor admise (respinse) de partea adversă.

40. La fel, potrivit hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile, nr. 25 din 28 iunie 2004, s-a recomandat ca în cazurile de soluționare a cererilor de restituire a cheltuielilor pentru asistență juridică acordată, instanțele vor reține inclusiv pornind de la practica CtEDO că cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: a) dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); b) copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; c) listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

41. Recurentul a afirmat că în prezenta cauză cheltuielile pentru asistență juridică acordată au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. La materialele cauzei au fost anexate bonul de plată a onorariului avocatului, precum și raportul de activitate a avocatului ce include timpul și acțiunile efectuate de avocat. Cât privește mărimea onorariului avocatului, la stabilirea acesteia s-a ținut cont de complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate în speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; de faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, precum și de situația financiară a clientului.

42. În conformitate cu Recomandările Uniunii Avocaților cu privire la remunerare, onorariul pentru volumul de lucru al asistenței juridice acordate în prezenta cauză în ordine de apel, este mai mare decât capacitatea de plată a clientului, de aceea ținând cont de situația financiară a ultimului, onorariul a fost stabilit în sumă de 5 000 de lei și nu de 6 500 de lei.

43. La 30 mai 2024 și la 03 octombrie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa intimaților și intervenientului accesoriu copia încheierii de numire spre examinare a admisibilității recursurilor declarate, inclusiv copiile acestora și celor depus suplimentar, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasele din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.27-28, 40).

44. La 30 iunie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.31), Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șonțea, a depus referință la cererea de recurs înaintată de Î.S. „MEDISAN”.

45. Alte referințe nu au parvenit.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

46. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

47. Recursurile declarate de Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac și de Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șonțea, vor fi examinate prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023

48. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

49. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

50. Art. 433 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

51. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

52. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțată la 20 septembrie 2023, iar copia integrală a acesteia a fost expediată participanților la proces la 23 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.251). Astfel, recursurile declarate sunt în termen.

53. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

54. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

55. Din analiza recursului declarat de Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac, rezultă că drept temei de declararea a recursului au fost invocate prevederile art. 432 alin. (1) lit. a, b) e) din Codul de procedură civilă, citate supra.

56. În recursul înaintat de Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șontea, temei de depunere a recursului au constituit prevederile art. 432 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, amintit anterior.

57. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, or, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

58. Dezacordul recurentilor cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

59. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul

dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

60. În contextul prevederilor art. 432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică în cazul invocării în recurs a temeiurilor menționate la art. 432 alin.(1) lit.d)–f) din Codul de procedură civilă, dacă acestea au fost invocate și în apel sau dacă pretinsa încălcare a avut loc în instanța de apel, nefiind stabilite la caz anumite încălcări ce ar fi fost comise de instanța de apel.

61. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

62. Din considerentele redate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursurile declarate de Î.S. „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac și de Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șontea, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerate inadmisibile.

63. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibile recursurile depuse de Întreprinderea de Stat „MEDISAN”, reprezentată de avocatul Călin Bobuțac și de Alexandru Bunescu, reprezentat de avocatul Daniel Șontea, împotriva deciziei din 20 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă